

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6205/17

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ג' קרא

העותרות: 1. פלונית
2. עמותת "מבוי סתום"

נגד

המשיבים: 1. בית הדין הרבני הגדול ירושלים
2. בית הדין האזורי ירושלים
3. הנהלת בתי הדין הרבניים
4. פלוני

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרות: עו"ד בתיה כהנא-דרור; עו"ד יפעה בלונדר

בשם המשיבים 1-3: עו"ד ד"ר רפי רכס

פסק-דין

השופט א' שהם:

1. לפנינו עתירה למתן צו על תנאי, אשר יורה לבית הדין האזורי בירושלים (להלן: בית הדין האזורי) לקבוע מועד לסידור גט לעותרת 1 (להלן: העותרת) ולבן זוגה (להלן: המשיב 4), ולהמנע מסגירת תיק תביעת הגירושין שהגישה העותרת לבית הדין, תביעה אשר נדחתה בפסק דינו מיום 5.12.2016. עוד התבקש בית משפט זה, להורות על ביטול החלטותיו של בית הדין הרבני הגדול (להלן: בית הדין הגדול), המתנות הגשת ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי, בהפקדת ערבות מטעם העותרת בסך 15,000 ₪.

תמצית הרקע להגשת העתירה

2. העותרת והמשיב 4 נישאו בחודש אוגוסט 2011, וביום 21.6.2013 הגישה העותרת תביעת גירושין לבית הדין הרבני האזורי. ביום 5.12.2016, ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי, הדוחה את תביעת הגירושין, תוך שבית הדין רואה להוסיף, "כי לאור נחרצותה של האשה להתגרש, והפירוד הרב ביניהם במשך כשלוש שנים. בית הדין אינו רואה כל סיכוי לשלום בית [...] וממליץ לבעל להתגבר על רגשותיו ולקבל החלטות כואבות לסיום הנישואין". העותרת ערערה על פסק דינו של בית הדין האזורי לבית הדין הגדול, בהשתיתה את הערעור, בין היתר, על קיומה של אלימות מילולית מצד המשיב 4; על העובדה כי הוא אינו משלם מזונות לשני ילדיהם הקטינים; ועל העדר סיכוי לשלום בית בין הצדדים. ביום 29.3.2017, קבע בית הדין הגדול כי עצם הגשת הערעור מותנית בהפקדת ערבות מטעמה של העותרת, בסך 15,000 ₪. זאת, בהתאם לתקנה קלד לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג. ביום 4.5.2017, דחה בית הדין הגדול את בקשת העותרת לביטול הפקדת הערבות, ולחילופין להפחתת הסכום שנקבע, אך הסכים לדחות את מועד הפקדת הערבות במספר ימים. ביום 12.7.2017, נדחתה בקשת העותרת לעיון חוזר בשאלת הפקדת הערבות, תוך שצוין כי על העותרת להפקיד את הערבות, ולבקש לפתוח תיק ערעור חדש. במקביל לאמור לעיל, פנתה העותרת 2 בכתב אל בית הדין האזורי בבקשה שייקבע מועד לסידור הגט לעותרת, בהמשך לפסק דינו, אך נדחתה על ידי בית הדין האזורי.

טיעוני הצדדים

3. לטענת העותרת, משכלל בית הדין האזורי בפסק דינו החלצה למשיב 4 ליתן גט לעותרת, היה עליו לקבוע מועד לסידור הגט בין הצדדים, כמתחייב מסעיף 4(א)(1) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (להלן: חוק קיום פסקי דין של גירושין). בסרבו לעשות כן, חרג בית הדין האזורי מסמכותו ונהג בחוסר סבירות קיצונית, המחייבת את קבלת העתירה. עוד נטען, כי שלוש החלטות בית הדין הרבני הגדול בעניין הפקדת הערובה על ידי העותרת פוגעות, באופן בלתי מידתי בזכות הגישה של העותרת לערכאות שיפוטיות, ובזכותה להגנה על כבודה ועל חירותה.

4. כפתח תגובתם המקדמית לעתירה טענו המשיבים 1-3, כי יש למחוק את העותרת 2 מן העתירה משום שהיא נעדרת זכות עמידה. עוד נטען, כי יש לדחות את העתירה על הסף בשל טעמי שיהוי ואי מיצוי הליכים בפני בית הדין הגדול. לגופה של העתירה, טענו המשיבים 1-3, כי בית הדין האזורי לא היה חייב לזמן את הצדדים לסידור גט, משדחה את תביעת העותרת לגירושין, ועוד נטען, כי נפלה טעות

בפרשנותה של העותרת את סעיפי חוק קיום פסקי דין של גירושין. אשר להחלטות בית הדין הגדול בנושא הפקדת הערבות, נטען על ידי המשיבים 1-3, כי מדובר בהחלטות דיוניות המצויות בשיקול דעתו הרחב של בית הדין. יצויין, כי המשיב 4 לא העביר את תגובתו לעתירה.

דיון והכרעה

5. לאחר שעינתי בעתירה ובתגובת המשיבים 1-3, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להדחות. הלכה מושרשת היא כי בית המשפט זה, בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק אינו משמש כערכאת ערעור על החלטות בתי הדין הדתיים, ובתי הדין הרבניים בכלל זה. התערבות בהחלטות בתי הדין הדתיים תעשה בנסיבות חריגות, וזאת כאשר בית הדין חרג מסמכותו; סטה מהוראות הדין הדתי החל עליו; כאשר החלטתו ניתנה תוך פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי; או כאשר בית משפט זה מגיע לירי מסקנה, כי יש להשיט לעותר סעד מן הצדק, מקום שהעניין אינו בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר (סעיפים 15(ג) ו-15(ד)(4) לחוק יסוד: השפיטה; בג"ץ 2164/17 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (24.5.2017); בג"ץ 3979/17 פלונית נ' פלוני (17.5.2017); בג"ץ 2947/17 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (4.4.2017)). לא מצאתי, כי טענות העותרת שלפנינו מגבשות את אחת העילות המצדיקות את התערבותנו.

6. ומכאן לטענות העותרת כיתר פירוט. אשר לסעד הנוגע להפקדת הערבות, כתנאי להגשת ערעורה של העותרת, יש לפנות לתקנה קל"ד לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג הקובעת, כי "בית הדין הרבני הגדול רשאי, לפי שיקול דעתו, להתנות את הגשת הערעור בהפקדת ערבויות מתאימות". בהתאם לתקנה זו פסק בית משפט זה, לא אחת, כי השתת ערכויות וקביעת שיעורן, כתנאי להגשת ערעור לבית הדין הגדול, נתונות לשיקול דעתו של בית הדין, ואין זה מדרכו של בית משפט זה להתערב בשיקול הדעת האמור (בג"ץ 250/15 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (26.3.2015) (להלן: עניין פלוני 1); בג"ץ 1527/14 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (9.3.2014) (להלן: עניין פלוני 2)). אכן, אין חולקין כי הפעלת סמכותו זו של בית הדין הגדול צריכה להעשות בסבירות ובריסון, ותוך התחשבות בזכויות היסוד של בעלי הדין, ובין היתר, בזכות הגישה לערכאות שיפוטיות (בג"ץ 8387/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול ירושלים (20.11.2012); בג"ץ 4358/93 צוק נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד מח(4) 563 (1994)). ואולם, לטעמי סכום הערבות שנדרש מהעותרת אינו בלתי סביר באופן קיצוני, או פוגע בזכויותיה באופן בלתי מידתי. זאת, בין היתר, גם בהשוואה לסכומים שנפסקו במקרים דומים (ראו, למשל, עניין פלוני 1; בג"ץ

4009/14 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (6.8.2014) (להלן: עניין פלונית); עניין פלונית (2). יצוין, בהקשר זה, כי העותרת עצמה לא הציגה מקרים דומים אחרים, בהם נקבע סכום ערבות נמוך הרבה יותר. יתר על כן, החלטות בית הדין הגדול בנושא הפקדת הערבויות כתנאי להגשת הערעור הינן החלטות דיוניות, שמעצם טבען אינן מצדיקות, על דרך הכלל, את התערבותנו (בג"ץ 6144/14 צ'דטקוב נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (15.9.2014); בג"ץ 4009/14 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (6.8.2014)).

7. כזכור, בית הדין הגדול נדרש לבקשותיה של העותרת בעניין הפקדת הערבות לשם הגשת הערעור מטעמה, ולתגובות המשיב 4 לבקשותיה, והחליט לדחותן. אף שהדברים לא נאמרו מפורשות בהחלטותיו, הדעת נותנת, כי בית הדין הגדול התחשב בטענות העותרת בדבר מצבה הכלכלי, אשר נתמכו במסמכים שצרפה לבקשותיה (ושאינם לפנינו), וכן בעובדה כי המשיב 4, טרם שילם, נכון למועד הגשת הערעור ובמשך למעלה משלוש שנים, את תשלומי המזונות שהושתו עליו. לאור האמור לעיל, ובשים לב לסכום הערבות שהושת על העותרת, יש לדחות את העתירה בסוגית הפקדת הערבות, משום העדר עילה להתערבותו של בית משפט זה.

8. אשר לסעד הנוגע לקביעת מועד לסידור הגט והותרת תביעת הגירושין פתוחה עד להסדרתו, אין חולק כי סעד זה טרם נבחן על ידי בית הדין הגדול, ומשום כך עתירת העותרת בסוגיה זו לוקה באי מיצוי הליכים. נוכח עמדתנו כי יש לדחות את העתירה בשאלת הפקדת הערבות מטעם העותרת, על העותרת להסדיר את סכום הערבות שהושת עליה, ולהגיש מחדש את ערעורה בנין החיית תביעת הגירושין לבית הדין הגדול, כפי שנקבע בהחלטתו מיום 12.7.2017. במסגרת ערעורה זה תוכל העותרת להעלות את טענותיה בנוגע לקביעת הדיון בנושא סידור הגט, וזאת בהמשך לפסק דינו של בית הדין האזורי, כאשר טענותיה בעניין זה שמורות לה. לפיכך, יש לדחות את העתירה בסוגיה זו על הסף.

9. סיכומם של דברים, דין העתירה להידחות.

בנסיבות העניין, לא יהא צו להוצאות.

ניתן היום, ח' באלול התשע"ז (30.8.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט